

T.C.
ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
ZİRAAT FAKÜLTESİ
TARIM EKONOMİSİ BÖLÜMÜ

EĞİTİM, ÖĞRENME ve YETİŞKİN EĞİTİMİ

Prof. Dr. Gökse ARMAĞAN

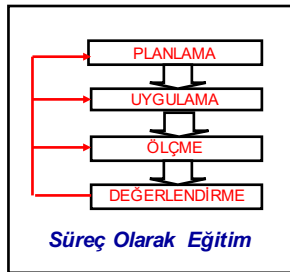
EĞİTİM ve ÖĞRETİM'

Eğitim sözcüğü, farklı görüşteki eğitimcilerce değişik biçimlerde tanımlanmış olsa da bu tanımlarda bazı ortak noktalar bulunmaktadır. Bu ortak noktaların ilki **eğitimin bir süreç olduğudur**.

İkinci ortak nokta **bireyin mevcut haliyle yetersiz bulunduğu** ve yeterli sayılacak bir hale getirilmesi gerektiği sayılsıdır. Eğitim konusunda tüm eğitimcilerin katıldığı diğer bir husus ise eğitim sürecinde bir **değişim** beklentisidir.

Öğretim, kişiyi, gelecekte kullanacağı bilgi ve beceri ile donatılma etkinlikleridir.

*Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme-Doç. Dr. Halil TEKİN, Yargı Yayınları.

Öğrenme ise davranışla ilgilidir. Davranış bireyin (organizmanın) yaptığı her türlü hareketi ifade eder. Oyleyse, organizmanın doğrudan ya da dolaylı olarak gözlenebilen her türlü hareketine davranış diyebiliriz.

- Her davranış değişmesi bir öğrenme değildir.
- Öğrenmenin olup olmadığı doğrudan gözlenemez; davranış değişikliği gözlenerek öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğine karar verilir.

Eğitim, geniş anlamda, insanı şekillendirme bilgi ile donatıp biçimlendirme, yeni beceriler kazandırma, tutum ve davranışlarda olumlu yönde kalıcı değişimler yaratma ve içinde yaşadığı topluma yararlı birey haline dönüştürme eylemi olarak tanımlanabilir.

Eğitim sürecinde, bireyin istek ve ihtiyaçları, konu alanı, içinde bulunulan yaşam koşulları göz önünde bulundurulmalıdır.

Eğitimin temel ilkeleri; amaç, öğretme ve öğrenme etkinlikleri ile ölçme ve değerlendirmedir.

- Seçilen yöntemler amaca uygun olmalıdır.
- Eğitim ortamı kişilerin yeteneklerine uygun olmalıdır.
- Eğitimde istek ve ilgi çok önemlidir.
- Geçmiş bilgi ve birikimlerin dikkate alınması gerekir.
- Sunulan bilgilerin gelecekte de kullanılabilirliğinin olması gerekir.

Eğitimin çeşitleri; formal veya informal, örgün veya yaygın, hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim olabilir.

Eğitimde ölçme ve değerlendirme;

Belirlenen hedeflere ne derece ulaşıldığını belirlemek için ölçme ve değerlendirmeye gerek vardır.

Ölçme araçlarında aranan özellikler Geçerlik, Güvenilirlik ve Kullanışlılıktır.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME

Öğrenme yeni davranış kalıplarının elde edilmesi sürecidir.

Öğretme, öğretme sürecinin kolaylaştırılarak halkın davranışlarının değiştirilmesi sanatıdır.

İnsanların gösterdikleri davranışlar ya genetik olarak aktarılmıştır, ya da öğrenilmişlerdir.

Öğrenme davranışını üç kategoriye ayırmak mümkündür, bunlar bilgi, beceri ve eğilimlerdir.

Bilginin Algılanması

Bilgi bireyin beş duyası ile aldığı herhangi bir veridir. Ancak algılama seçicidir.

Etkili öğrenme sürecinin olabilmesi için bilginin bireye uygun koşullarda verilmesi gerekir. Bilgi öğrencinin beklentilerine ve önceki deneyimlerine uygunluğunu özetleyerek ve vurgulayarak sunmak iyi bir öğretme yoludur.

İnsan beyni sadece seçici olarak algılamaz, aynı zamanda seçici bir şekilde hatırlar. Bilgi öğrenirken hatırlanmasını istiyorsak, burlan bir biriyle ilgisiz bir şekilde sunmak yerine birbirleri ile ilişkilerini kurarak sunmak daha iyidir.

Becerilerin Pekışmesi

Beceriler

Beceri bir kişinin çabuk ve düzgün bir Şekilde uygulayabildiği hareket veya etkinliklerdir. Motor beceriler veya beyin becerileri.

Hoş duygular kendilerini doğuran davranışlar pekıştirirken, hoş olmayan deneyimler kendilerini doğuran davranışlardan uzaklaşılmasına yda açar.

Pekıştirme ilkesinin bir çok davranış biçimlerinin renilmesinde değişik uygulamalar vardır. Fakat özellikle becerilerin renilmesi ve üretilmesi bir etkinliğin tekrar edilmesi ile edinilebilir.

Bireylerin aktifte edilmesi başarılı beceri eğitimi için gerekli bir Őarttır.

Eğilimlerin Bilişsel Dengesi

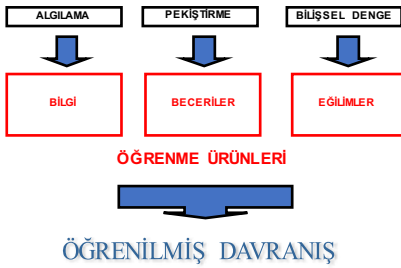
Eğilimler

Eğilimler bir kişinin sosyal çevresi ile ilgili olarak düşüncesinin davranış kalıpları olarak tanımlanabilir. Eğilimler bilgi, inançlar, heyecanlar ve değerlendirmelerden dşan kamaşık akli yapılarıdır.

Alişkanlıklarımız hakkında çok seyrek olarak düşünürüz, alişkanlıklarımızı korumak isteriz. Eğilimlerde akli alişkanlıklar olarak düşünülebilir. Eğilimlerimizin birbirleri ile uyumlu olması gerekir buna "**Bilişsel Denge**" denilir.

Eğilimler bağlandığımız alişkanlıklar olduğundan kolayca onları değiştirmeyiz.

Örnek Olay:
Olumlu Eğitim Ortamı

Katılımcının gözüyle eğitim

Tarım İl Müdürlüğünde ziraat mühendisi olarak çalışmaktasınız. Şefiniz tarafından ikinci ürün tarımı ile ilgili üç günlük tazeleme eğitimine katılmak üzere görevlendiriliyorsunuz. Kursun başlamasından ancak üç gün önce haberdar ediliyorsunuz ve Tarım Bakanlığına gönderilen yazıda adınızın katılımcılar arasında geçtiğini öğreniyorsunuz. Bu kurs için sizin seçilmiş olmanızın iyimi, yaksakötü mü olduğunu karar veremiyorsunuz. Sizeterfiiyolu mu görünüyor, yoksa birileri işinizi iyi yapmadığınızı ve eğitime ihtiyacınız olduğunu düşündüğü için mi bu kursa gönderiliyorsunuz? Eğitim hakkında tarihi, yeri vesaatinden başka bir şey bilmiyorsunuz. Kusunbirincigününde, ilk bölüm başlamak üzere ve siz ne yapacağını bilmediğinizden biraz endişelisiniz. Arka sıralarda bir yere oturup çevrenizi kolağan ediyorsunuz. Diğer katılımcılardan sadece bir tanesinin yüzü tanıdık geliyor. Dersin başlaması gereken saatten 10 dakika sonra, bir kurs eğitmeni kolunda bir tomar kağıtla apar topar içeriye dalıyor. Gördüğü ilk kişiye "Lütfen şunları dağıtır mısınız?" diyor ve dersine başlıyor. Öteki katılımcılara göz atıyor ve onların da sizin gibi kursun bir an önce bitmesini isteyip istemediklerini anlamaya çalışıyorsunuz.

Eğitmenin gözüyle eğitim

İki hafta önce bir hizmetçi eğitim kursu ve mükelle görevlendiriliyorsunuz. Kursun özeti, taslağı ve kurs programı veriliyor. Kurs gereçlerini toplayıp eğitimi yapacağınız şehre gidiyorsunuz. Oraya ulaştığınızda bir de görüyorsunuz ki:

- Katılımcıların bilgi, görgü ve beceri düzeyleri sizin beklentilerinizin çok altında,
- Sınıf çok küçük ve havasız,
- Ne slayt makinası, ne tahta, ne de tepegöz var,
- Sınıf sandalyeleri arka arkaya sıra halinde dizilmiş,
- Planlanmayı 15 katılımcıya göre yapmışsınız, ama sınıfta 45 kişi var.

Hiç başınıza benzer olaylar geldi mi?
Böyle bir durumda kalsaydınız neler hissederdiniz?
Böyle bir durum eğitime ve kursa karşı tutumunuzu etkiler miydi?

OLUMLU EĞİTİM ATMOSFERİ SAĞLAMA

Olumlu Eğitim Atmosferi;

- Yetişkinlerin **nasıl, hangi ortamlarda** öğrendiklerini esas alır,
- Öğrenmeyi **destekler** ve **kolaylaştırır**,
- Katılımcıların soru sormaya cesaret edebildikleri **güvenli bir ortam** yaratır,

Olumlu Eğitim Atmosferi;

- Eğitimin başarılı olması ve amaçlarına ulaşması ile ilgili sorumluluğu **sadece eğitime değil** öğrenenler dahil **herkese** yükler...

Bağlantı

Eğitim konusunun içeriğinin;

- amaçlara ulaşmadaki **yararlan,**
- mesleki **sorumlulukları** ve mesleki **performans** ile bağlantılar

NET olarak anlatılmalı...

Güdüleme

Net ve **açıklayıcı** hedefler;

- ❖ Öğrenenin ihtiyacı ile eğitim konularının bütünleşmesini sağlar,
- ❖ hevesi artırır,
- ❖ ilgiyi doğru yöne yönlendirir.

Etkin katılımı sağlamak için

- Olaylar hakkında **görüş almak**,
- **Soru sormak**, olumlu gelişmeleri **geri bildirmek**,
- **Beyin fırtınası** ve **tartışmalar** yapmak
- Görevler vermek,
- Bireysel / toplu **projeler** hazırlamak,
- **Sınıf etkinlikleri** düzenlemek...

Çeşitlilik Görsel İşitsel Araçlarda Çeşitlilik

- tepegöz
- saydam
- video-pr ekrandır
- yazı tahtası
- kağıt tahtası
- modeller
- gerçek nesnelere.....

Çeşitlilik Yöntemlerde Çeşitlilik

- **SINIF DERSLERİ**
- **BEYİN FIRTINASI**
- **KÜÇÜK GRUPETKİNLİKLERİ**
- **GRUPTARTIŞMALARI**
- **OYUNLAŞTIRMALAR**
- **ALAN ÇALIŞMALARI**
- **KONUK KONUŞMACILAR...**

Eğitim tekniklerinin etkinliği

	Bilgi kazanma	Davranış değiştirme	Problem çözüme bec.	İletişim	El becerisi
Sınıf Dersi	8	4	5	3	1
Tartışma	<u>9</u>	<u>10</u>	7	8	3
Slayt / Video	7	4	5	2	5
Role play	5	<u>9</u>	<u>9</u>	<u>9</u>	4
Vaka	6	8	<u>10</u>	4	5
Coaching	6	7	<u>9</u>	8	<u>10</u>

Sunum tipine göre hatırlama yeteneği

Sunum tipi	Hatırlama yeteneği	
	3 saat sonra	3 gün sonra
Konferans	% 25	% 10 – 20
Okuma	% 72	% 10
Sınıf Dersi (görsel, sözlü)	% 80	% 65
Katılımcı (oyun, vaka, tartışma vb.)	% 90	% 70

Olumlu Geribildirim

- Öğrenen, eğitim konusunun amaçları ve beklentilerin ışığı altında, ne derecede başarılı olduğunu bilmek ister.
- Öğrenenin kafasındaki sorular OLUMLU GERİBİLDİRİM ile yanıtlanmış olur.

Kişisel Kaygılar

- Rahatlatıcı ve güvenli bir atmosfer mesajını veren bir etkinlikle başlamak,
- destekleyen ve yüreklendiren öğrenim deneyimleri
- kişilerin birbirini / kendini yargılayıcı tutuma girmelerini önler...

Birey Olarak Görülmek

Yetişkin, farklı bir geçmişi, deneyimleri ve gereksinimleri olduğu kabul edilen bir **BİREY** olarak görülmeyi ve kendine böyle davranılmasını ister.

Özgüven

Eğitimde *özüvenin* korunmasında, eğiticinin *yargılayıcı geribildirimden* kaçınarak saygılı davranması anahtar noktadır.

Beklenti Düzeyleri

Yetişkinlerin hem kendileri, hem de eğitimcileri için beklenti düzeyleri genellikle yüksektir.

Eğitmen, geçmiş ve yetenekleri hakkında dürüst olmalıdır...

Kişisel İhtiyaçlar

Unutulmamalıdır;

- Uygun yerlerde ara vermek,
- Ergonominin sağlanması,
- Ortamı dikkati dağıtacak nesnelere arındırmak,

GERGİNLİĞİ AZALTIR...

Öncesinde yapılan iyi bir planlama, olumlu eğitim ortamı yaratılmasını sağlayacaktır;

- Katılanlar hakkında temel bilgileri toplamak,
- Eğitim gereçlerini gözden geçirmek,
- Eğitim verilecek yerdeki fiziksel koşulların organizasyonunu yapmak,

- İhtiyaçlarını önceden tahmin etmek ve bunlara uygun düzenlemeler yapmak,
- Kendini eğitim için hazırlamak, gereklidir.

Eğitim sırasında olumlu eğitim atmosferinin oluşturulması ve sürdürülmesi eğiticinin bilgiyi sunuş şekline bağlıdır.

Konuya **giriş** yaparken;

- **Tanışma,**
- **Beklentilerin** öğrenilmesi,
- Amaç ve öğrenim hedeflerinin **gözden geçirilmesi,**
- Program ve etkinliklerin **açıklanması,**

- **Isınma** egzersizleri,
- Sözlü ve sözsüz **iletişim,**
- **Mizah,**
- **Konu dışı** sosyal etkinlikler.

Eğitime katılanları
ortamlarında/işyerlerinde
ziyaret ederek sorunlarını çözmeye
yardım etmek,
kurulmuş olan
olumlu atmosferin devamını
sağlayabilir...

Özetle,

- Yetişkinlerin **nasıl öğrendiği** konusuna **özen** göstermek,
- Eğitime başlamadan **önce hazırlık** yapmak,
- Eğitim **sırasında olumlu bir eğitim** atmosferi oluşturup, bunu sürdürülebilmek ,
- Eğitim **sonrasında** da olumlu atmosferin **devamını sağlamak** gerekli...

YETİŞKİN EĞİTİMİ

Yetişkinin tanımı, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılıklar göstermekle birlikte Dünya Sağlık Örgütü 24 yaş üzerindeki yetişkin olarak kabul etmiştir.

Genç Yetişkinlik;	Orta Yetişkinlik;	İleri Yetişkinlik;
• Eş seçme, • Eşi ile birlikte yaşamayı öğrenme, • Bir aile kurma, • Çocuk yetiştirme, • Bir evin işlerini yürütme, • Çalışma hayatına başlama, • Yurttaşlık sorumluluklarını yerine getirme, • Uygun sosyal gruba katılma.	• Toplumun bir üyesi olarak yetişkinlere özgü sorumlulukları yerine getirme, • Belli bir ekonomik yaşam düzeyine ulaşma ve bunu sürdürme, • Ergenlik çağındaki çocuklarının sorumlu ve mutlu olmasına yardım etme, • Yetişkinlere özgü boş zaman etkinliklerini geliştirme, • Birey olarak eşyile özdeşleşme, • Orta yaşın getirdiği değişiklikleri kabullenme ve buna uyum sağlama, • Yaşlı ana-babaya uyum sağlama.	• Yaş grubuyla açıktan ilişki kurma, • Mutluluk verici fiziksel yaşam koşulları kurma, • Toplumsal ve yurttaşlık görevlerini yerine getirme konusunda daha özenli davranma.

YETİŞKİNLERİN ÖZELLİKLERİ

- ◆ Yetişkinler benlik kavramı gelişmiş insanlardır; kendilerine olgun bir insan olarak davranımlarını, ilişkilerine saygı gösterilmesini beklerler,
- ◆ Faaliyetlerde etkin rol almak isterler,
- ◆ Gereksiz sınırlardan hoşlanmazlar,
- ◆ Yetişkinler deneyim birikimine sahiptir.
- ◆ Problem merkezlidirler.
- ◆ Övgüler duymak isterler.
- ◆ Yetişkinler herkesten farklı bilgi, görgü ve deneyime sahip özgün ve saygıya layık birey olarak görülmek isterler.
- ◆ Yetişkinler dayatmanın ve kendi isteklerinin zıddına olan bir şeyi, sonucu iyi de olsa reddederler.
- ◆ Güç seçim yaparlar.
- ◆ Gereksinimleri ile uyumlu grup davranış geliştirirler.
- ◆ Duygusaldırlar.
- ◆ Dinlenmeye gereksinime duyarlar.
- ◆ Gizli bir şekilde geri kalmaktan ve yerlerini birilerinin almasından korkarlar.
- ◆ Sosyal statülerine düşkünlüdür.

Pedagoji ve Andragoji

Pedagoji: Yunanca paid (çocuk) ve agogos (rehberlik) köklerinden türetilmiştir ve özellikle 'çocuklara öğretmenin bilim ve sanat' anlamına gelir.

Andragoji ise; yine Yunanca andr (yetişkin) ve agogos (rehberlik) köklerinden türetilmiştir ve 'yetişkinlerin öğrenmesine yol göstermenin ya da yardımın bilim ve sanat' anlamına gelir.

Pedagoji ve Andragoji Arasındaki Farklar

Andragoji ve pedagoji arasındaki farklar, dört temel kavram çevresinde açıklanabilir:

- ▶ Kendini algılama (Benlik algısı)
- ▶ Deneyimler
- ▶ Öğrenmeye hazır olma
- ▶ Zaman perspektifi ve öğrenmeye yönelim

Yetişkinlerin Öğrenme Özellikleri

- ♦ Eğitimin ilk günlerinde yetişkinin olumsuz ilk izlenim veya algısı, onun sonraki başarılarını da etkileyebilir.
- ♦ Yetişkinin temel özellikleri, eğitim sürecinde önemli rol oynar.
- ♦ Öğrenme için sosyal olduğu kadar, fizik açıdan da uygun ortamlar hazırlanmalıdır.
- ♦ Öğrenme yetişkinin ilgi, yetenek ve gereksinimlerine dayalı olmalıdır.
- ♦ Yetişkinlerin geçmiş deneyimleri öğrenmesini etkiler.
- ♦ Yetişkinlere öğrenme için yeterli zaman verilmeli, öğrenme hızı zorlanmamalıdır.
- ♦ Yetişkinlerde öğrenme, yetişkinin yaşam durumunu geliştirmeye izin verecek şekilde düzenlenmelidir.
- ♦ Yetişkinlere verilecek bilgi onları bilinçlendirici olmalıdır.
- ♦ Öğretilecek bilgiler, yetişkinin özelliğine göre basitten karmaşığa gidecek şekilde sıralanmalıdır.
- ♦ Yetişkinde öğrenme sonundageribildirimlerle yetişkinin yanlış ve doğrulanabilmesi ve öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirilmesi sağlanabilir.
- ♦ Öğrenmede yetişkinin kaygı düzeyi göz önünde bulundurulacak cesaretlendime ve yönlendirmeye yer verilmelidir.

Yetişkinlerin Öğrenme Engelleri

Yetişkinin eğitim etkinliklerine katılımını engelleyen kişisel engeller şöyle sıralanmaktadır:

- ◊ Bilinmeyenden korkma,
- ◊ Gülmüş olma korkusu,
- ◊ Güvensizlik ve sosyal aptan yetersiz olma korkusu,
- ◊ Okuldan hoşlanmama,
- ◊ Öğrenmeye karşı olumsuz tutum,
- ◊ Eğitimin sağlayacağı yarardan emin olmama,
- ◊ Zihinsel ve fiziksel eksiklikler.

Yetişkin Eğitiminde Eğitiminin Rolü

- ◊ En verimli öğrenme, katılımcı öğrenmeye hazır olduğunda gerçekleşir.
- ◊ Öğrenim, katılımcıların daha önceden bildikleri ya da deneyimleri üzerine yapılandırılırsa daha etkili olur.
- ◊ Katılımcılar, neleri öğrenmeleri gerektiğinin farkında olurlarsa öğrenmede daha etkili olur.
- ◊ Değişik eğitim teknikleri ve yöntemleri kullanılarak öğrenme kolaylaştırılabilir.
- ◊ Beceri öğrenmek için gözlem altında ya da gerçeğine benzeyen ortamlarda (örn. oyunlaştırma, maketler vb.) uygulama yapma olanağının verilmesi gereklidir.
- ◊ Bir beceride yeterli olmak için tekrar yapmak gerekir.
- ◊ Öğrenme ortamı gerçeğe ne kadar yakın olursa, öğrenme de o kadar etkili olur.
- ◊ Katılımcılara gelişimleri ile ilgili geribildirim verilmelidir.

Yetişkin Eğitiminde Kullanılan Yöntemler

- ◊ En verimli öğrenme, katılımcı öğrenmeye hazır olduğunda gerçekleşir.
- ◊ Konunun alt bölümlerine olursa olsun problemin bütünü ile ilgilenmeli,
- ◊ Yetişkin öğrencide kendine güvendiği uygulamaları geliştirmeli,
- ◊ Yetişkin öğrencileri düzenli bir şekilde, tecrübelerini de diğkate alarak yadeneği konusunda eğitmeli,
- ◊ Bilinenden bilinmeye doğru gelişmeli,
- ◊ Yetişkinler aynı yaş dolaylarında olsalardahi, her birinin farklı kişiliği ve farklı öğrenim hızı olduğu gerçeğine göre düzenlemeli,
- ◊ Somut gerçeklerden soyut bilgilere doğru gitmeli,
- ◊ İşilmiş ve görülmüş şeylerin bizzat uygulanmasının yapılanlardan daha geçünütüldüğü diğkate alınmalı.
- ◊ Pratik uygulamalar, özellikle sosyal değeri olan çalışmalar için doğacak her fırsat kullanılmalıdır.

Yetişkin Eğitiminde Öğrenme İçin Uygun Ortam Oluşturma

Olumlu bir eğitim ortamı yaratmak için fiziksel alanda yapılacaklar konusunda anahtar konular;

- ✓ Rahatlık
- ✓ Çeşitlilik
- ✓ Hareketlilik
- ✓ Kalacak-yatacak yerde rahatlık duygusunun sağlanmasıdır.